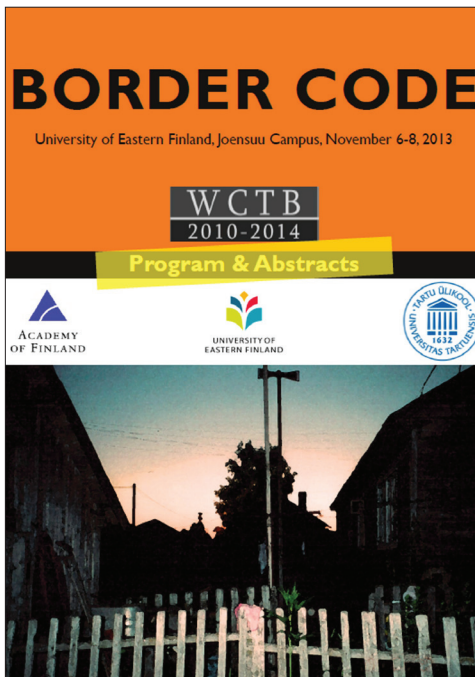

Konverents “Piiri kood”

Ida-Soome ülikooli Joensuu kampuses toimus 2013. aastal 6.–8. novembrini konverents “Piiri kood” (<http://www.uef.fi/wctb/border-code-konferenssi>). Selle korraldas Soome Akadeemia rahastatava uurimisprojekti “Kirjutamise kultuurid ja traditsioonid piiril” (*Writing Cultures and Traditions at Borders* – WCTB) töörühm. Konverentsi eesmärk oli kriitiliselt arutleda piiri interdistsiplinaarses uurimises kasutatavate mõistete, teooriate ja meetodite üle. Võib eeldada, et piiriteema uurijat ja uurimust kujundab mingi kindel piirist kõnelemise ja kirjutamise reeglistik, nii-öelda spetsiifiline piiri kood. Seega võiksid teadusuuringuid osaltki mõjutada piiri harjumuspärased esitusviisid või piiridele omistatud tähendused. See toob kaasa vajaduse kriitiliselt läbi vaadata mõisted, teooriad ja meetodid, mida nii topograafiliste, riigi- kui ka sümboolsete piiride uurimisel kasutatakse. Konverentsi teine arutlusteema oli piiriuurimise interdistsiplinaarsus. Piiriuurimise kujunemise ja tuleviku seisukohalt on oluline, et selle raames tegutsevad teadusvaldkonnad säilitaksid ka oma teadusala põhimõisted ja teooriad, mis tagaks piiriuurimise laiapõhjalise arengu, kaotamata kasutatavate mõistete ja teooriate analüütilist kaalu.

Konverentsil esines ligi kolmkümmend teadlast kaheksast riigist (Soome, Eesti, Norra, Vene, Saksa, Jaapani, India ja Iisrael) esindades järgmisi teadusvaldkondi: poliitiline geograafia, inimgeograafia, kultuuriantropoloogia, keeleteadus, folkloristika ja kirjandusteadus. Konverentsi peaesinejateks oli kutsutud antropoloogiaprofessor Sarah Green Helsingi ülikoolist ja poliitilise geograafia professor David Newman Jeruusalemma Ben Gurioni ülikoolist. Plenaarettekande pidas ka WCTB projekti vastutav juht dotsent Tuulikki Kurki Ida-Soome ülikoolist. Konverentsi avas Ida-Soome ülikooli rektor Perttu Vartiainen.

Konverents jaotus kaheksaks sessiooniks ja kolmeks plenaarettekandeks, milles arutleti piiride ja koodide üle erinevatest vaatepunktidest lähtudes. Esimese päeva sessioonil “Piiriületajad ja piiri ületamine” vaadeldi Soome ja Eesti vahelise piiriga seotud piiriületusi ja jutustusi sellest. Sessiooni “Siirdelised ja hargmaised identiteedid ning subjektid” ettekanded olid pühendatud väljarände ja piiri-ületamisega seotud identiteetidele ning piiriületajate määratlustele Vene ja Euroopa kontekstis. Konverentsi teise päeva sessioonil “Piiri retoorika” käsitleti

Konverentsi “Piiri kood” teesivihik.

sõnalisi ja visuaalseid väljendusvahendeid, mille abil nii topograafilisi kui ka sümboliseid piire on kujutatud kirjanduses, kunstis ja poliitilistes tekstides Norras, USA ja Mehhiko ning Vene ja Soome piiri näitel. Sessiooni “Kasavad, välistavad ja poorsed piirid” esinejate fookuses oli Soome ja Vene piiri ületamisega ning eriti viisaga seotud teemad, samuti piiri sotsiaalne konstrueerimine Indias ning selle arvestamine piiriuurimise mõistetes ja teooriates. Sessioonis “Iseseisev ja võrreldav piiritlemine” peetud ettekannetes käsitleti suulises muinasjutupärimuses ilmnevaid sümboliseid piire ja piiriületustega seotud administratiivseid aspekte piiri vaatepunktist Venemaa, Taani ja Gröönimaa näitel. Konverentsi kolmanda päeva sessioonis “Piiril toimuv suhtlus ja väitlus” tegeldi keeles ja mikrotasandi kommunikatsioonis ilmnevate probleemidega – “piiriületustega” suhtlussituatsioonis – Soome ja Vene vahelise piiri ning Kesk-Euroopa näitel. Sessioon “Mitmemõõtmelised ja vastuvõetavad piirid” käsitles kultuuripiiride põimumist Vene ja Soome piiriala linnade ja muuseumide näitel. Konverentsi viimases sessioonis “Piir, sõda ja trauma” keskenduti piiri ületamisega seotud traumaatilistele kogemustele ja neist jutustamisele Venemaal, Eestis ja Iraanis.

Plenaarsineja professor Sarah Greeni loeng “Probleemsed kohad piiri koodis: põimumised Euroopa piiri-lugudes ja visuaalses kujutamises” pakkus ülevaate Euroopa piiriuurimise diskursustest ja eritasandite koodidest, mis kujundavad piiride kujutamist ja mõjutavad piiridele tähenduste andmist ja piiriületamise praktikaid. Plenaarsineja professor David Newman käsitles oma loengus “Muutuvad agendad piiri-uurimises” piiri-uurimise tänapäevaseid suundi ja rõhuasetusi, arvestades piiri-uurimise interdistsiplinaarsust, kus esile tuleb mitte niivõrd piiri tähendus territooriume eristava või ühendava joonena kuivõrd selle lokaalne ja individuaalne kontekst. Dotsent Tuulikki Kurki käsitles plenaarettekandes “Piir ja kood – kultuuri-uurimuslik vaatepunkt” piirikontseptsiooni kultuuriantropoloogia ja etnoloogia alases kirjanduses nii ajaloolises kui ka tänapäevase kultuuriuurimise perspektiivis.

Akadeemilisele programmile lisaks pakkus konverents filmiesitluse ja selleteemalise arutelu: vaadati mängufilmi “Я очаруюсь” (*Time out*, režissöör Karen Oganessian, 2007). Filmiprogramm on osa WCTB projekti ning Vene- ja piiri-uurimisvõrgustiku VERA organiseeritud *Filmborders II* – see on piire kujutavatest mängufilmidest koosnev sari (vt lisaks: www.uef.fi/wctb/filmborders-ii).

WCTB on Soome Akadeemia rahastatav uurimisprojekt, mida täidetakse Ida-Soome ülikooli Karjala instituudis aastatel 2010–2014 (SA131578) ja projektitaitjad on Ida-Soome ja Tartu ülikooli kultuuriuurijad. Projektis osalevad PhD Mari Ristolainen, dotsent Kirsi Laurén, PhD Saija Kaskinen ja PhD Tuija Saarinen Ida-Soome ülikoolist ning dotsent Tiiu Jaago ja dotsent Risto Järv Tartu ülikoolist. Projekti vastutav juht on dotsent Tuulikki Kurki Ida-Soome ülikoolist. WCTB projekti uurimisrühm on korraldanud rahvusvahelisi piiri-uurimisalaseid seminare ka varem: Narvas ja Tartus “Piiri järjepidevus ja katkendlikkus” (2010) ning Ilomantsis Ida-Soome ülikooli Mekrijärve uurimiskeskuses “Piiriteooriad” (2011). (Vt projekti kohta lisaks projekti kodulehelt: www.uef.fi/wctb.)

Tuulikki Kurki